

**«Ευρωπαϊκή Στρατηγική Ασφάλειας και Άμυνας: Ασύμμετρες Απειλές:
Ασταθείς Οικονομίες και Ασφάλεια, Κυβερνοπόλεμος, Ευρωπαϊκή
Ενεργειακή Ασφάλεια, Προσφυγικά και Μεταναστευτικά ρεύματα στη
Μεσόγειο. Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή»**

*Ομιλία του Ευρωβουλευτή της
Νέας Δημοκρατίας κ.Γεώργιου
Κύρτσου*

Το τελευταίο διάστημα ενισχύονται οι λεγόμενες ασύμμετρες απειλές σε βάρος της ευρωπαϊκής ασφάλειας και άμυνας ενώ έχει γίνει εξαιρετικά δύσκολη η αποτελεσματική αντιμετώπισή τους γιατί έχουν δημιουργηθεί ασύμμετρες καταστάσεις στην Ελλάδα και στο σύνολο της Ε.Ε.

Καλούμαστε λοιπόν να αντιμετωπίσουμε νέες προκλήσεις σε ένα εξαιρετικά σύνθετο ευρωπαϊκό και διεθνές περιβάλλον. Η απόφαση των Βρετανών στο δημοψήφισμα του Ιουνίου 2016 υπέρ της αποχώρησης του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ε.Ε. δημιούργησε θεσμική και πολιτική κρίση στην Ε.Ε. και εξασθένησε τις αμυντικές της ικανότητες. Το Ηνωμένο Βασίλειο έχει ισχυρές ένοπλες δυνάμεις και διεθνή στρατιωτική παρουσία, είναι πυρηνική δύναμη και καταλαμβάνει μία από τις μόνιμες θέσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ. Υπάρχει βέβαια η συνεργασία με το Ηνωμένο Βασίλειο σε ζητήματα ασφάλειας και άμυνας στα πλαίσια του NATO είναι φανερό όμως ότι το πολιτικό και ψυχολογικό χάσμα που δημιουργήθηκε με την απόφαση υπέρ του Brexit επηρεάζει αρνητικά και τη NATOϊκή συνεργασία. Δεν είναι τυχαίο άλλωστε ότι η Βρετανική κυβέρνηση δήλωσε ότι θα μπλοκάρει την ανάπτυξη της ευρωπαϊκής στρατιωτικής συνεργασίας, η οποία επιχειρείται με πρωτοβουλία της Γερμανίας και της Γαλλίας για όσο διάστημα το Ηνωμένο Βασίλειο παραμένει πλήρες μέλος της Ε.Ε.

Η κατάσταση έγινε πιο σύνθετη θα έλεγα και ασύμμετρη εξαιτίας της επικράτησης του Ντόναλντ Τραμπ στις προεδρικές εκλογές των ΗΠΑ. Δεν έχει διευκρινιστεί ποια ακριβώς θα είναι η πολιτική του νέου Προέδρου των ΗΠΑ, ο οποίος θα αναλάβει καθήκοντα στις 20 Ιανουαρίου το 2017, σε ζητήματα ασφάλειας και άμυνας. Με βάση όμως όσα υποστήριξε με πάθος ο κ. Τραμπ κατά τη διάρκεια της προεκλογικής του εκστρατείας πρέπει να περιμένουμε περιορισμό της παγκόσμιας παρουσίας των ΗΠΑ στον οικονομικό αλλά και στον στρατιωτικό

τομέα, την αποδυνάμωση της ομπρέλας άμυνας και ασφάλειας που παρέχουν οι ΗΠΑ στους συμμάχους τους τα τελευταία 70 χρόνια, μιας προσπάθειας απευθείας συνεννόησης του κ. Τραμπ με τον ισχυρό άνδρα της Ρωσίας τον κ. Πούτιν και νέες ευκαιρίες ανάπτυξης του παγκόσμιου ρόλου της Κίνας η οποία σύμφωνα με όλες τις ενδείξεις θα σπεύσει να καλύψει όποιο κενό αφήσουν οι ΗΠΑ στα πλαίσια της στρατηγικής του κ. Τραμπ. Έφτασε η ώρα λοιπόν για μεγάλες αποφάσεις στην ΕΕ. Ή θα προχωρήσουμε στην κατεύθυνση της ενίσχυσης της ευρωπαϊκής αμυντικής συνεργασίας και θα εξασφαλίσουμε τις πολιτικές προϋποθέσεις για επανεκκίνηση της διαδικασίας ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης ή θα βρεθούμε ακάλυπτοι σε ένα δύσκολο και επικίνδυνο κόσμο ο οποίος αλλάζει με εντυπωσιακή ταχύτητα.

Η ΕΕ και η ευρύτερη γειτονιά της χρειάζονται μεγαλύτερη οικονομική σταθερότητα εφόσον η δημιουργία συνθηκών οικονομικής αστάθειας έχει σοβαρές συνέπειες για την ασφάλεια. Υπάρχουν μια σειρά χώρες στη βόρεια Αφρική, στην υποσαχάρια Αφρική, στην ανατολική Μεσόγειο οι οικονομίες των οποίων έχουν καταρρεύσει για διάφορους λόγους από τη διαφθορά και την κλιματική αλλαγή μέχρι τον πόλεμο και τις εμφύλιες συγκρούσεις. Το αποτέλεσμα είναι να δημιουργούνται τεράστια προσφυγικά και μεταναστευτικά ρεύματα που δοκιμάζουν την κοινωνική συνοχή και την πολιτική αντοχή της Ε.Ε. Σύμφωνα με στοιχεία των διεθνών οργανισμών υπάρχουν 250 εκατομμύρια άτομα τα οποία εργάζονται σε ξένες χώρες για να εξασφαλίσουν τα προς το ζην ενώ οι πρόσφυγες που προσπαθούν να ξεφύγουν από εξαιρετικά επικίνδυνες καταστάσεις ξεπερνούν τα 65 εκατομμύρια με τα 25 εκατομμύρια από αυτούς να κινούνται ήδη εκτός των συνόρων της χώρας τους και τους υπόλοιπους να μετακινούνται στο εσωτερικό των χωρών τους σε αναζήτηση σχετικής ασφάλειας.

Τα κράτη της Ε.Ε. αντιδρούν αρνητικά στα μεγάλα προσφυγικά και μεταναστευτικά ρεύματα. Υπάρχουν κράτη που αντιμετωπίζουν μεγάλες οικονομικές δυσκολίες όπως η Ελλάδα και δεν έχουν περιθώρια για να αναλάβουν νέα βάρη. Υπάρχουν κράτη που έχουν εξασφαλίσει εντυπωσιακό επίπεδο οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης στους πολίτες τους και αντιμετωπίζουν αρνητικά τα προσφυγικά και μεταναστευτικά ρεύματα θεωρώντας ότι μπορεί να απειλήσουν τις οικονομικές και κοινωνικές κατακτήσεις και την ίδια την κοινωνική συνοχή.

Σε επίπεδο Ε.Ε. τις πιο προωθημένες πολιτικές σε ό,τι αφορά την υποδοχή προσφύγων και μεταναστών εφάρμοσαν η Γερμανία, η Αυστρία και η Σουηδία. Μετά το σοκ όμως του 2015 οπότε υποδέχτηκαν 1 εκατομμύριο πρόσφυγες και μετανάστες που πέρασαν στην Ε.Ε. από την Τουρκία μέσω Ελλάδας άρχισαν να σκληραίνουν σταδιακά την πολιτική τους στο προσφυγικό – μεταναστευτικό για να αποτρέψουν την παραπέρα ενίσχυση των πολιτικών δυνάμεων της σκληρής και της άκρας Δεξιάς.

Τα μεγάλα προσφυγικά και μεταναστευτικά ρεύματα θα είναι μαζί μας για δεκαετίες ολόκληρες και λείπει η κοινή στρατηγική για την αντιμετώπιση του

προβλήματος. Προς το παρόν θα πρέπει να κινηθούμε στην κατεύθυνση του δραστικού περιορισμού της εισόδου προσφύγων και μεταναστών στην Ε.Ε. για να αποτρέψουμε μεγάλες κοινωνικές και πολιτικές ανατροπές. Θα πρέπει επίσης να συμβάλλουμε στην οικονομική ανάπτυξη χωρών της ευρύτερης γειτονιάς μας για να υπάρξουν ευκαιρίες οικονομικής και επαγγελματικής εξέλιξης και να περιοριστούν κάπως τα προσφυγικά και μεταναστευτικά ρεύματα. Εκδηλώνονται ήδη τέτοιου είδους πρωτοβουλίες από την Ε.Ε. είναι όμως σχετικά μικρής κλίμακας και χρηματοδοτούνται από τον ισχύοντα ευρωπαϊκό προϋπολογισμό ο οποίος ανέρχεται σε μόλις 1% του συνολικού ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος των 28. Η Ε.Ε. αναλαμβάνει με τους ίδιους περιορισμένους οικονομικούς πόρους ολοένα μεγαλύτερες υποχρεώσεις για το προσφυγικό – μεταναστευτικό και πέρα από τα σύνορά της ενισχύοντας με αυτό τον τρόπο τις δυσλειτουργίες στο εσωτερικό της εφόσον μεγαλώνει η κρίση υποχρηματοδότησης των κοινοτικών πολιτικών.

Η κλιματική αλλαγή ενισχύει και αυτή τα προσφυγικά και μεταναστευτικά ρεύματα εφόσον ολόκληρες περιοχές, χαρακτηριστικές οι εξελίξεις στην υποσαχάρια Αφρική, χάνουν τη δυνατότητα να θρέψουν τους πληθυσμούς τους. Ο νέος πρόεδρος των ΗΠΑ κ. Τραμπ έχει δηλώσει ότι οι ΗΠΑ μπορεί να αποσυρθούν από τη συμφωνία του Παρισιού για την αποτροπή της κλιματικής αλλαγής ενώ ασύμμετρη είναι και η πολιτική που ακολουθεί η Ε.Ε. και σε αυτό το ζήτημα. Από τη μία επιβάλλονται ένα σωρό περιορισμοί στο εσωτερικό της Ε.Ε. για να ελεγχθεί η κλιματική αλλαγή και από την άλλη δημιουργούνται κίνητρα μετεγκατάστασης των βιομηχανιών της σε άλλες χώρες από τη Σαουδική Αραβία μέχρι την Κίνα όπου μπορεί να λειτουργήσουν περισσότερο ανταγωνιστικά χωρίς τους σχετικούς περιορισμούς. Το αποτέλεσμα αυτών των επιλογών είναι να επιταχύνονται ταυτόχρονα η αποβιομηχάνιση της Ε.Ε. και η καταστροφή του πλανήτη. Είναι πολύ δύσκολο για την Ε.Ε. να βρει μια νέα ισορροπία που θα καλύπτει το κενό που μπορεί να αφήσουν οι ΗΠΑ σε ό,τι αφορά τον έλεγχο της κλιματικής αλλαγής χωρίς να προκληθεί μια νέα υποβάθμιση της διεθνούς οικονομικής θέσης της Ε.Ε.

Οι ασύμμετρες απειλές που αντιμετωπίζει η Ε.Ε., από τα ανεξέλεγκτα προσφυγικά – μεταναστευτικά ρεύματα μέχρι την ισλαμική τρομοκρατία έχουν σχέση και με την αρνητική εξέλιξη περιφερειακών πολέμων και συγκρούσεων με το ρόλο κρατών-μελών της Ε.Ε. να είναι ιδιαίτερα αρνητικός σε όλες σχεδόν τις περιπτώσεις. Τελικά αποδείχτηκαν ανύπαρκτα τα όπλα μαζικής καταστροφής του Σαντάμ Χουσεΐν αλλά αυτό δεν εμπόδισε την εισβολή στο Ιράκ και την ανατροπή του αιμοσταγούς δικτάτορα με όρους οι οποίοι ανέδειξαν στη συνέχεια τον περιφερειακό ρόλο του Ιράν και συνέβαλλαν στην ανάπτυξη της Σουνιτικής ισλαμικής τρομοκρατίας. Λαθεμένη αποδείχθηκε και η επιλογή των ευρωπαϊκών δυνάμεων υπέρ της ανατροπής του καθεστώτος Άσαντ στη Συρία. Τελικά δεν επετεύχθη ο στόχος ορισμένων ευρωπαϊκών κρατών και της Τουρκίας ενώ δόθηκαν νέες δυνατότητες στην ανάπτυξη της ισλαμικής τρομοκρατίας, ενισχύθηκε ο περιφερειακός ρόλος του Ιράν και των ελεγχόμενων από αυτό Σιιτών οι οποίοι

αποδείχθηκαν αποτελεσματικοί σύμμαχοι του Άσαντ ενώ επανήλθε η Ρωσία σε ρόλο παγκόσμιας επεμβατικής δύναμης. Με τις τελευταίες εξελίξεις στο Χαλέπι οι αντικαθεστωτικοί χάνουν το πιο σημαντικό προπύργιό τους στη Συρία, δικαιώνονται οι επιλογές της ρωσικής διπλωματίας και επιβεβαιώνεται η συμβολή της ευρωπαϊκής διπλωματίας στην αποσταθεροποίηση της ευρύτερης περιοχής. Κάτι ανάλογο έχει συμβεί και στη Λιβύη όπου η ανατροπή του δικτάτορα Καντάφι το 2011 δεν οδήγησε στη δημιουργία μιας νέας Δημοκρατίας αλλά στη διάλυση της χώρας και στην ενίσχυση της επιρροής των ισλαμιστών.

Παρά τα τραγικά λάθη της διπλωματίας ευρωπαϊκών χωρών και την ανυπαρξία κοινής ευρωπαϊκής στρατηγικής φαίνεται να περιορίζεται με τη βοήθεια των στρατιωτικών εξελίξεων στο Ιράκ και στη Συρία, η επιρροή της ισλαμικής τρομοκρατίας. Αυτό δεν σημαίνει ότι θα απαλλαγούμε από αυτή την ασύμμετρη απειλή. Πρώτον, η ήττα στα πεδία των μαχών δημιουργεί ένα πρόσθετο κίνητρο στους ισλαμιστές τρομοκράτες να μεταφέρουν με κάθε τρόπο τον πόλεμο στις ευρωπαϊκές μητροπόλεις για λόγους αντιπερισπασμού. Δεύτερον, είτε μας αρέσει είτε όχι η ισλαμική τρομοκρατία έχει τις ρίζες της στην Ε.Ε. και στην αδυναμία της επιτυχημένης κοινωνικής ενσωμάτωσης μουσουλμάνων οι περισσότεροι από τους οποίους είναι Γάλλοι και Βέλγοι πολίτες δεύτερης και τρίτης γενιάς. Έχει παρατηρηθεί ότι πίσω από τα μεγάλα τρομοκρατικά χτυπήματα στη Γαλλία και στο Βέλγιο βρίσκονται περιθωριοποιημένοι πολίτες οι οποίοι κατά κανόνα προέρχονται από μουσουλμανικές χώρες της Αφρικής και μετακινήθηκαν αθόρυβα από το χώρο της παραβατικότητας και του κοινού ποινικού εγκλήματος στο χώρο της ισλαμικής τρομοκρατίας χωρίς να το αντιληφθούν έγκαιρα οι αρχές ασφαλείας.

Ο κυβερνοπόλεμος που βρίσκεται σε εξέλιξη αποδίδεται συνήθως σε ρωσικούς κρατικούς και παρακρατικούς μηχανισμούς και στη διείσδυση της ισλαμικής τρομοκρατίας στο Διαδίκτυο. Η αναμέτρηση μεταξύ Τραμπ και Κλίντον για τις προεδρικές εκλογές των ΗΠΑ, η αναμέτρηση για το Brexit στο Ηνωμένο Βασίλειο αλλά και οι προκριματικές εκλογές στο ρεπουμπλικανικό κόμμα της Γαλλίας που ανέδειξαν τον Φρανσουά Φιγιόν υποψήφιο της γαλλικής κεντροδεξιάς για τις προεδρικές εκλογές του 2017, επιβεβαίωσαν ότι διεξάγεται ένας άτυπος κυβερνοπόλεμος στο διαδίκτυο με πρωτοβουλία φιλικών ή μη φιλικών δυνάμεων που στηρίζεται στην παραπληροφόρηση, τον έλεγχο της ψηφιακής οικονομίας ακόμη και τη διαμόρφωση αποφάσεων και εκλογικών αποτελεσμάτων. Κατά την άποψή μου δεν μπορεί να υπάρξει αποτελεσματική απάντηση στον ακήρυχτο κυβερνοπόλεμο χωρίς την επιβολή κανόνων στο διαδίκτυο που θα προστατεύουν την ενημέρωση, τα δικαιώματα των πολιτών και θα αποτρέπουν την ψηφιακή επικυριαρχία των ΗΠΑ επί της ευρωπαϊκής οικονομίας.

Τέλος, στο ζήτημα της ευρωπαϊκής ενεργειακής ασφάλειας έχουμε τεράστια απόσταση να καλύψουμε για να περιορίσουμε την ενεργειακή μας εξάρτηση αλλά και το ανταγωνιστικό μειονέκτημα σε σχέση με το εξαιρετικά χαμηλό ενεργειακό κόστος των επιχειρήσεων που λειτουργούν στις ΗΠΑ. Παρά τα φιλόδοξα σχέδια δεν

υπάρχει ούτε πρόκειται να υπάρξει στο άμεσο μέλλον κοινή ευρωπαϊκή ενεργειακή πολιτική. Χαρακτηριστικό το παράδειγμα της Γερμανίας η οποία αυτονομείται από την υπό διαμόρφωση ενεργειακή πολιτική και προχωράει στην κατασκευή του αγωγού φυσικού αερίου North Stream στα πλαίσια της ανάπτυξης της ενεργειακής συνεργασίας της με τη Ρωσία. Από τη μια συζητάμε στους ευρωπαϊκούς θεσμούς την ανάγκη περιορισμού της ενεργειακής εξάρτησης από τη Ρωσία για λόγους στρατηγικής και από την άλλη η σημαντικότερη ευρωπαϊκή οικονομία προχωράει στην ανάπτυξη της ενεργειακής της συνεργασίας με τη Ρωσία αξιοποιώντας και τις καλές υπηρεσίες του σοσιαλδημοκράτη πρώην καγκελάρου Γκέρχαρντ Σρέντερ ο οποίος είναι σήμερα ανώτατο στέλεχος του ρωσικού ενεργειακού γίγαντα Gazprom.

Λυπούμαι αν με όσα είπα δεν σας έδωσα ολοκληρωμένη απάντηση για το πώς θα αντιμετωπίσουμε τις ασύμμετρες απειλές που ενισχύονται με το πέρασμα του χρόνου αλλά επειδή είμαι οπαδός της δημοσιογραφικής και πολιτικής ειλικρίνειας θεωρώ ότι πρέπει να ξεκινήσουμε τη δύσκολη αναζήτηση των λύσεων από τη διαπίστωση και την περιγραφή των προβλημάτων.